

Provinciale Staten van Noord-Brabant

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Onderwerp

Aanbiedingsbrief bestuursakkoord 2015 - 2019 "Beweging in Brabant"

Datum

12 mei 2015

Ons kenmerk

-

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

T. Siebeling

Telefoon

(073) 680 81 00

E-mail

tsiebeling@brabant.nl

Bijlage(n)

-

Geachte Statenleden,

Onder leiding van formateur Gerrit Jan Swinkels hebben de onderhandelars van VVD, SP, D66 en PvdA de afgelopen weken gewerkt aan een nieuw bestuursakkoord en een nieuw college voor de periode 2015 - 2019. Deze gesprekken hebben geresulteerd in het op 12 mei j.l. gepresenteerde bestuursakkoord "Beweging in Brabant", inclusief portefeuilleverdeling en financieel kader.

Wij bieden u hierbij het bestuursakkoord aan en stellen voor het akkoord te agenderen in uw vergadering op 22 mei aanstaande.

De lijsttrekkers van VVD, SP, D66 en PvdA,

L.W.L. Pauli
(VVD)

N.G.L. Heijmans
(SP)

M.J.G. Spierings
(D66)

S.J.A.H. Smeulders
(PvdA)

Bereikbaarheid met
openbaarvervoer: zie
www.brabant.nl/busentaxi

Beweging in Brabant

Bestuursakkoord 2015 – 2019

Provincie Noord-Brabant

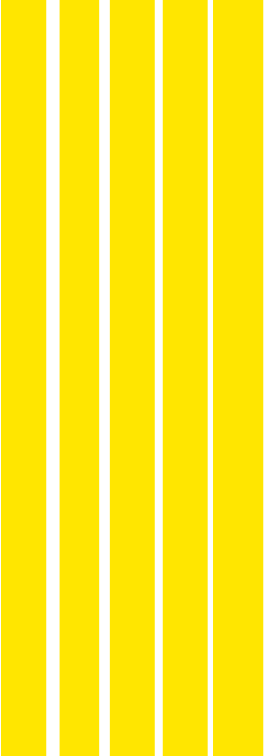

Inhoud

1. Brabant vernieuwt	5	7. Brabant verbindt	55
2. Brabant werkt	15	8. Brabant bruist	63
3. Brabant innoveert	23	9. Brabant bestuurt	71
4. Brabant verduurzaamt	31	10. Brabant vernieuwt samen	79
5. Brabant vervoert	39	11. Portefeuilleverdeling	83
6. Brabant vergroent	47	12. Financieel kader 2015-2019	89

The left side of the image features a series of vertical stripes of varying widths, alternating between bright yellow and white, creating a modern, graphic design element.

Brabant vernieuwt

1. Brabant vernieuwt

Het duurzame herstel van Brabant lijkt ingezet. Brabant, met zijn stevige industriële fundament en innovatieve bedrijvigheid, staat er economisch goed voor. Er zijn gunstige vooruitzichten voor de hoogwaardige maakindustrie, de buitenlandse export groeit, de groothandel trekt aan en het consumentenvertrouwen neemt toe. Na de economische winter, is de lente in aantocht. Er is sprake van opwaartse dynamiek, van groei die nieuwe investeringen uitlokt.

In Brabant weten we als geen ander dat 'regio' een anagram is voor 'groei'. Maar ondanks het wenkende perspectief op de economische groeikansen van onze

regio staan we de komende periode ook voor belangrijke maatschappelijke uitdagingen. Uitdagingen van de toekomst die te maken hebben met het vergroten van de veerkracht van onze arbeidsmarkt, het circulair maken van onze economie, het verduurzamen van onze landbouw, het verminderen van onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, de organisatie van slim en duurzaam vervoer, het inspelen op demografische veranderingen en het vergroten van de vitaliteit van onze natuur en landschappen.

Om die uitdagingen de komende jaren aan te gaan en kansen slim te benutten, is een modern middenbestuur nodig dat een vernieuwende impuls kan geven aan de voor Brabant zo kenmerkende samenwerking tussen burgers, maatschappelijke organisaties, overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Om op deze thema's daadwerkelijke doorbraken te realiseren, moeten we maatschappelijk innoveren, samen dingen uitproberen, durven experimenteren en risico's nemen. Dat vraagt meer dan voorheen om flexibel en dynamisch opereren van het provinciebestuur. Slim en constructief meebewegen met initiatieven vanuit de samenleving zelf.

We zien een enorme energie in de Brabantse samenleving. Er is een beweging van onderop gaande. Brabanders wachten niet langer op de overheid, maar gaan zelf aan de slag. Ze voelen zich steeds meer verantwoordelijk voor de toekomst van onze provincie. Ondersteund door nieuwe digitale technieken en sociale media organiseren ze hun eigen energievoorziening, richten zorgcoöperaties op en bouwen hun eigen woning. Het bruist in de Brabantse samenleving van de veelal kleinschalige initiatieven en (sociale) innovaties. Die maatschappelijke kracht, een bij uitstek Brabantse kwaliteit, moeten we als overheid beter benutten door zelf meer los te laten en ruimte te bieden aan vernieuwing en initiatief van onderop. Door in te spelen op deze dynamiek van 'samen doen' kunnen positieve effecten

voor heel Brabant worden bereikt in sociaal, economisch en ecologisch opzicht. Dit 'samen doen' is een waarde die sterk geworteld is in onze provincie. Brabanders hechten belang aan onderlinge solidariteit en aan ondernemerschap met oog voor de kwaliteit van het bestaan.

In dit bestuursakkoord zoeken we antwoord op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen waar Brabant voor staat. Preciezer: een antwoord in de vorm van een aantal ambities. Met de keuze voor deze ambities willen we al onze maatschappelijke partners uitdagen om actief deel te nemen en met innovatieve oplossingen te komen om Brabant buiten de geijkte kaders te vernieuwen. Daarvoor moeten we onze bestaande kracht

op het gebied van toptechnologie slim verbinden met de 'energieke samenleving'. Maatschappelijk innoveren kun je alleen samen, in interactie met eindgebruikers, inwoners en consumenten. Het onderzoekslab is niet langer een gesloten wereld van experts uit de Brabantse industrie en wetenschap maar een levend laboratorium, een living lab. We zien Brabant als één groot, levend laboratorium, een test- en ontwikkelomgeving, waar vernieuwing en innovatie de standaard is. De wereld van morgen wordt hier gemaakt. Brabant als creatieve experimenteerplek voor de rest van Nederland, Europa en de wereld. De kracht van Brabant is innovatie. Sociale, technologische én maatschappelijke innovatie. Die innovatiekracht gaan we beter benutten om Brabant verder te brengen. Daarvoor is letterlijk en figuurlijk

ruimte nodig, ruimte om te experimenteren en om maatwerk te kunnen leveren. Tijdelijk afwijken van regels moet vaker en eenvoudiger mogelijk zijn om beloftevolle ontwikkelingen een kans te geven, uit te proberen en te testen. Nog te veel innovaties in Brabant lopen vast in bureaucratie. Daardoor blijven experimenten in kleinschaligheid steken.

Zie Brabant als één groot, levend laboratorium, een test- en ontwikkelomgeving, waar vernieuwing en innovatie de standaard is.

Om onze ambities op vernieuwende wijze te kunnen realiseren, kiezen we voor een flexibele bestuursstijl die maximaal aansluit bij de maatschappelijke dynamiek. Beleid ontstaat steeds meer in co-creatie. Van de provincie mét anderen in plaats van door de provincie vóór anderen. Meer horizontale verhoudingen tussen overheid en samenleving vragen om nieuwe (net-) werkvormen en competenties. Het gaat minder om strak managen van beleidsvorming en -uitvoering en steeds meer om veerkracht, aanpassingsvermogen en improvisatie. Niet door met alle winden mee te waaien, maar door de veelbelovende maatschappelijke initiatieven er snel uit te lichten en te versterken, met onze achterliggende ambities als richtinggevend kompas. Dat vraagt om een provincie die snel weet in te spelen op de

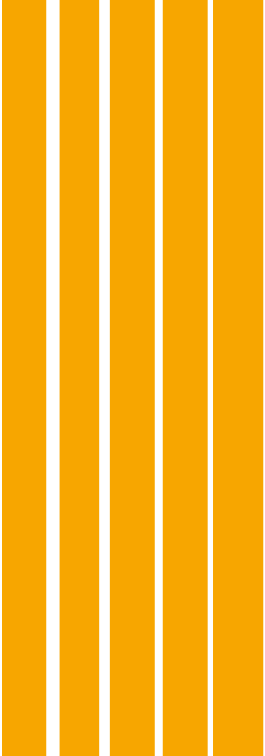
maatschappelijke dynamiek en voortgaande innovatie. Op dit punt willen we doorpakken om de verduurzaming van Brabant te versnellen. We zijn ons ervan bewust dat innovatie gepaard gaat met onverwachte en onbedoelde gevolgen. Die gevolgen treden we met open ogen tegemoet. Het draait om kansen zien en grijpen, in plaats van afwachten hoe het zal lopen of totdat we meer zekerheid hebben. We leren door doen en sturen op doelbereik. Om het zoeken naar vernieuwende oplossingen mogelijk te maken, hebben we een op maat gesneden provinciale organisatie nodig. Een organisatie die het vak van co-creatie verstaat.

Het gaat ons om het plaatsen van een stip aan de horizon, die bij Brabanders energie losmaakt en innovatieve oplossingen uitlokt. De stip moet uitdagen, niet vastleggen. Daarom werken we met een aantal mobiliserende thema's in plaats van dichtgetimmerde plannen. In dit akkoord zijn die thema's vormgegeven in een aantal agendazettende programma's die dwars door de bestaande organisatie op een integrale en verbindende wijze een antwoord willen zijn op wat wij als belangrijke maatschappelijke uitdagingen zien. De thema's zijn nauw verbonden met onze kerntaken en actief, in werkwoordsvorm, geformuleerd. Het gaat om handeling en actie! De thema's nodigen uit tot samenwerking tussen de provincie en haar partners, tussen steden en regio's en gemeenten onderling en

tussen kennisinstellingen, bedrijven en Brabanders. We willen de vooruitgang versnellen, vanuit het besef dat we samen verder komen. Soms is de samenwerking regionaal, met partijen in onze directe nabijheid. Maar evengoed slaan we de handen ineen met ministeries, andere Europese regio's of internationale netwerken. We voelen ons zowel een regio van Europa als een provincie van Nederland. De verbinding met de agenda van Europa achten we juist voor Brabant relevant, omdat daar niet zozeer geredeneerd wordt in sectoren en regio's maar in maatschappelijke opgaven. Meer dan ooit biedt internationalisering kansen voor Brabant. Het verzilveren van die kansen lukt alleen wanneer we krachtig samen optrekken.

Plaats een stip aan de horizon die bij Brabanders energie losmaakt en innovatieve oplossingen uitlokt.

Met dit akkoord presenteren VVD, SP, D66 en PvdA een nieuwe aanpak. Dat betekent lef tonen, experimenteren, met kans op vallen en zeker weer opstaan. We willen vernieuwing niet alleen laten zien in het provinciaal beleid, maar ook in onze manier van besturen. Graag werken we samen om Brabant te vernieuwen. Met Provinciale Staten, onze maatschappelijke partners en alle Brabanders willen we deze bestuursperiode werken aan een sterke, duurzame en innovatieve regio.

Brabant werkt

2. Brabant werkt

In Brabant weten we dat economische structuurversterking niet zonder sociale structuurversterking kan. Voor het goed functioneren van onze regionale economie is menselijk kapitaal de sleutel. Het investeren in sociaal vertrouwen is van wezenlijk belang voor duurzame groei. Zeker in het licht van de sterk veranderende arbeidsvraag van bedrijven en sectoren en de groeiende flexibilisering van de arbeidsmarkt. Een goede wisselwerking en aansluiting tussen economie, onderwijs en arbeidsmarkt is belangrijker dan ooit. De Brabantse arbeidsmarkt heeft de afgelopen jaren een zware tijd gehad. Te veel Brabanders staan nog aan de kant. Werkloosheid, zowel onder jongeren als ouderen, is een groot probleem.

Het versterken van de Brabantse concurrentiekracht en het vergroten van de arbeidsparticipatie blijven daarom urgente maatschappelijke opgaven. Meer banen in Brabant zijn nodig. We zien tegelijkertijd dat de 'traditionele' economie zich aan het vernieuwen is. Er ontstaan voortdurend nieuwe banen in de meer kennisintensieve (top)sectoren als hightech systemen en materialen, lifesciences & health, food & nutrition, logistiek & maintenance en clean-tech. Het gaat steeds meer om het realiseren van slimme verbindingen met het Brabantse mkb, banenmotor en ruggengraat van

onze economie. Een hoogontwikkelde kenniseconomie kan daarnaast niet zonder regionaal gewortelde ambachtseconomie.

Versterk de Brabantse concurrentiekracht en vergroot de arbeidsparticipatie.

We zetten deze bestuursperiode in op het stimuleren van extra economische groei en banen. Voortbouwend op de hoofdlijnen van de Brabantse groeiagenda van de SER investeren we in het versterken van onze internationale concurrentiekracht en vitaliteit van onze arbeidsmarkt. We zien concreet kansen om de economie gericht te stimuleren en meer werkgelegenheid te creëren in specifieke sectoren als de maakindustrie,

vrijetijdseconomie, logistiek en zorginnovatie. Belangrijke en onmisbare banenmotoren voor Brabant, vooral voor lager- en middelbaar opgeleiden. Vanwege het exportkarakter van ons bedrijfsleven is internationalisering de sleutel voor verdere groei van de economie. Vandaar dat het nodig is om samenhangend internationaal beleid te voeren als het gaat om handel- en exportbevordering en arbeidsmarkt. De Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM) als uitvoeringsorganisatie is ons krachtig vehikel om deze beweging richting te geven en te ondersteunen. Ook om, over grenzen heen, nieuwe verbindingen (én verbanden) te smeden tussen de Brabantse topsectoren en -regio's, tussen de internationaal erkende kracht van Brainport en die van Midpoint Brabant, AgriFood Capital en de Delta Regio.

Om onze internationale concurrentiepositie in de industrie te versterken, intensiveren we de samenwerking met onze burens. Voor het Brabantse mkb zijn Duitsland en Vlaanderen in toenemende mate van belang als het om export- en kennisuitwisseling en werken over de grens gaat. Europese programma's en projecten worden hiertoe strategisch ingezet.

De hier genoemde ambities resulteren concreet in de volgende acties:

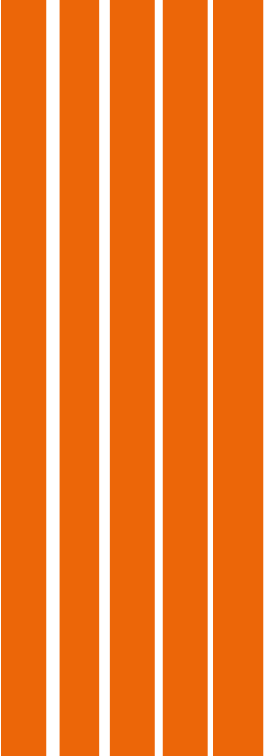
- Samen met partners in de Delta Regio gaan we uitvoering geven aan het Actieplan Economische Structuurversterking West-Brabant, met bijzondere aandacht voor de topclusters biobased economy, maintenance en logistiek.

- We stimuleren de verdere uitbouw van de Brabantse topsectoren en -clusters (met nadruk op F35, smart maakindustrie), waarbij we mkb'ers meer direct willen betrekken.
- We faciliteren de prioritaire economische clusters in ruimtelijke zin, door de ontwikkeling van onder andere Brainport Innovation Campus, Health Innovation Campus, Logistiek Park Moerdijk, en brengen de basis op orde via de herstructurering van bedrijventerreinen.
- We reserveren structureel werkbudget voor de BOM, alsmede voor de uitvoering van valorisatieprogramma's (Ondernemerslift, Bright Move, Starterslift) en het arbeidsmarktbeleid dat we onder meer richten op de maakindustrie, logistiek, zorginnovatie en vrijetijdseconomie.

- We starten een revolverend Leisure investeringsfonds waarbij we door middel van voorfinanciering op vernieuwende en duurzame wijze het aantal overnachtingsplaatsen voor 'short-stay visits' in Brabant vergroten. Daarmee creëren we meer banen in de bouw.
- Met de gemeenten in de arbeidsregio's willen we convenanten sluiten voor de aanpak van (jeugd) werkloosheid. We nemen samen het initiatief voor de oprichting van een flexicuritybureau om Brabanders een veilige overstap te laten maken van werk naar werk en van scholing naar werk, zowel binnen sectoren als cross-sectoraal.
- We veranderen ons inkoop- en aanbestedingsbeleid onder meer door op een vernieuwende manier om te gaan met social return. Door het slim verbinden van sociale voorwaarden aan inkoop- en aanbestedingstrajecten benutten we onze inkoopkracht om Brabanders met een afstand tot de arbeidsmarkt aan een baan te helpen.
- We geven een extra impuls aan onze internationaliserings- en brandingstrategie, met als doel het verhogen van onze internationale acquisitie, het samenwerken met andere regio's en het versterken van het internationale vestigingsklimaat van Brabant.

- We zetten in op de (nieuwe) Europese kaders en fondsen (OP-Zuid, Interreg V en POP3) en reserveren daartoe de benodigde cofinanciering.
- Om de regeldruk voor Brabantse burgers en bedrijven te verminderen, vergroten we waar mogelijk de snelheid van handelen bij vergunningen en verbeteren we onze digitale dienstverlening.

The left side of the image features a series of vertical stripes of varying widths in a vibrant orange color, set against a white background.

Brabant innoveert

3. Brabant innoveert

Een belangrijke voorwaarde voor duurzame groei is een economie die veerkrachtig is, snel weet in te spelen op veranderingen en zich weet aan te passen aan nieuwe mondiale omstandigheden. Productieprocessen transformeren immers snel en marktleiders behouden hun positie vaak nog maar kort. In de digitale netwerksamenleving van vandaag is innoveren niet langer een eenmalige, gefragmenteerde activiteit van enkele uitvinders, maar een interactief en permanent proces van schaven en bijstellen waarbij iedereen betrokken is: werknemers van hoog tot laag, toeleveranciers en zelfs klanten. In de lerende economie van morgen blijft het ontwikkelen van nieuwe kennis belangrijk, maar nog

belangrijker wordt het mobiliseren en slim toepassen van kennis, ideeën en technieken die te vinden zijn in andere bedrijven, sectoren en landen. Radicale innovatie, waarbij compleet nieuwe producten worden ontwikkeld en nieuwe markten ontstaan, gedijt niet in oude regimes, maar vraagt om een menseneconomie en onderling sociaal vertrouwen. Het versterken van ons ecosysteem van open innovatie en het stimuleren van de kenniscirculatie zijn daarom belangrijke maatschappelijke opgaven. Juist omdat wij in Brabant dingen (kunnen) maken zijn we heel innovatief. Innoveren is niet alleen iets van tekentafels, maar ook van “klooien” en uitproberen.

Dat vraagt letterlijk om experimenteerruimte, om een test- en ontwikkelingsomgeving en een creatief klimaat, buiten het traditionele laboratorium.

De komende periode willen we het Brabantse ecosysteem voor open innovatie van een nieuwe impuls voorzien. Betekenisvolle technologische en sociale innovaties die Brabant verduurzamen moeten versneld mainstream worden. We gaan daartoe met een coalitie van gemeenten, kennisinstellingen, bedrijven en maatschappelijke partners experimenteren met Brabantbrede 'living labs'. Naast ontwikkelen en testen, gaan we de innovaties ook toepassen. Door te investeren in de oplossingen van morgen voor de grote maatschappelijke uitdagingen in onze regio, kunnen we

een sterke wereldwijde positie verwerven. We profileren ons als een proeftuin voor innovatie die ook voor buitenlandse bedrijven, kenniswerkers en investeerders interessant is. Deze labs moeten gaan zorgen voor nieuwe exportproducten van Brabants 'design' voor vergelijkbare internationale problematiek. Parallel aan de uitrol van deze maatschappelijke innovatieagenda willen we de Brabantse onderwijs- en kennisinfrastructuur versterken. De focus ligt daarbij op talentontwikkeling en -behoud, internationalisering en innovatie door kruisbestuiving, zowel in relatie met de Brabantse universiteiten en hogescholen als met het (v)mbo. We zetten ons in voor een robuuste kennisinfrastructuur van wereldklasse en maken ons daarom sterk voor het behoud van cruciale kennisinstituten als het Holst Centre en Solliance.

De hier genoemde ambities resulteren concreet in de volgende acties:

- We starten drie living labs rond de thema's slimme mobiliteit, slimme zorg en circulaire economie met focusgebieden als 'informatie naar de mens en meedenkend voertuig', 'langer thuis blijven wonen met chronische aandoening' en 'clean-tech als voorbeeld van de circulaire economie'. We dagen partijen uit om met ideeën en voorstellen te komen.
- In samenspraak met onze mbo-instellingen zetten we in op versterking van de onderwijs- en kennisinfrastructuur van het vmbo en mbo, met bijzondere aandacht voor de internationalisering van het beroepsonderwijs en de aansluiting arbeidsmarkt-onderwijs ('De beroepen van morgen' - Kennispact 3.0).

- Vanwege de behoefte aan goed geschoolde vakmensen zetten we samen met het bedrijfsleven in op arrangementen en doorlopende leerlijnen vmbo, mbo en hbo. Dit gebeurt vooral in de sectoren techniek en zorg, voor zowel jongeren als volwassen 'zij-instromers'.
- In samenspraak met onze universiteiten (TU/e en TiU) ondersteunen we de komst van een graduate school voor Big Data Science in 's-Hertogenbosch. Tevens verkennen we een soortgelijk initiatief in relatie tot bijvoorbeeld Logistiek en Security in Breda. Daarmee versterken we de kennisinfrastructuur en onderlinge samenhang van de vier grootste steden.

- We stimuleren de kenniscirculatie tussen de Brabantse hoger onderwijs- en kennisinstellingen en het bedrijfsleven en steunen daartoe het BEAGLE-initiatief dat in samenwerking met de BOM is ontwikkeld. We dagen betrokken partners uit om met een doordacht plan te komen als bijdrage aan de grootschalige uitrol van de maatschappelijke innovatieagenda in Brabant.
- De aanwezigheid van een internationale talentenpool is cruciaal voor de innovatiekracht van Brabant. We ontwikkelen daarom samen met onze partners een International Talent Acquisition-programma. Doelstelling hiervan is het binden van toptalenten aan Brabant en het vergroten van het aantal buitenlandse kenniswerkers.

Brabant verduurzaamt

4. Brabant verduurzaamt

Van oudsher hebben we in Brabant een breed palet aan land- en tuinbouwactiviteiten: van akkerbouw tot boomteelt en van (glas)tuinbouw tot veeteelt. De Brabantse agrarische opleidingen, systemen en processen zijn van wereldklasse en een uniek en belangrijk exportproduct. In internationaal perspectief springt Noord-Brabant er op het gebied van voeding zelfs nog meer uit dan op het gebied van hightech. Desondanks staat de sector voor grote en ingrijpende veranderingen. Het verduurzamen van de primaire landbouwsector is een urgente maatschappelijke opgave. Daar komt bij dat steeds meer agrariërs in Brabant stoppen. Dit zorgt niet alleen voor sociale problematiek op bedrijfsniveau, maar

ook voor leegstand van boerderijen, schuren en stallen op gebiedsniveau. Deze ontwikkeling zet zich de komende periode door. Tegelijkertijd stijgt de problematiek rondom de vitaliteit van de bodem voor toekomstige landbouwbewerking. Verdroging en intensieve bemesting noodzaken een andere aanpak om ook in de toekomst goed te kunnen blijven boeren. Een nieuwe generatie boeren wil ons anders en beter voeden, onder meer via verbreding (streekproducten), de ontwikkeling van nieuwe concepten en teelten omtrent circulaire economie (agro-ecologische landbouw) en de toepassing van nieuwe technologie (smart farming). Daartoe is de ontwikkeling

van een ecosysteem voor het faciliteren van de versnelde opschaling van kleinschalige en duurzame innovaties nodig.

Stimuleer innovaties ter verduurzaming van de agrofoodsector.

Onze ambitie voor de komende periode is een sector die maatschappelijk geaccepteerd en gewaardeerd wordt, diervriendelijk produceert, past in zijn natuurlijke omgeving en geen onaanvaardbare gezondheidsrisico's met zich meebrengt. We gaan voor een sector die duurzaam produceert en die de ketens op Noordwest-Europese schaal sluit. Een daadwerkelijke topsector die vanuit eigen kracht en verantwoordelijkheid opereert,

kansen grijpt op het gebied van innovatie en slim verbindingen zoekt met andere sectoren om producten met hoge toegevoegde waarde te produceren. De ruimte die nodig is om deze beweging mogelijk te maken, ontstaat niet vanzelf. We beseffen dat verduurzaming van de sector randvoorwaarde is voor een gesprek over nieuwe kansen. Met de aanpak van de urgentiegebieden en de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) is een start gemaakt met het creëren van vertrouwen om in Brabant nieuwe bruggen te slaan, om tot versnelde verduurzaming en innovatie van de agrofoodsector te komen. Daarop voortbouwend stimuleren we deze bestuursperiode een duurzame agrofoodsector; een sector die de keten(s) sluit, nieuwe verdienmodellen ontwikkelt en eigen kennis en kunde internationaal

exporteert. Kwaliteit en toegevoegde waarde zijn daarbij sleutelbegrippen. Bij een nieuw type agrofood hoort ook dat we mest niet louter zien als afval, maar als kans tot het verwaarden van nieuwe producten, energie en een 'circulaire economie'.

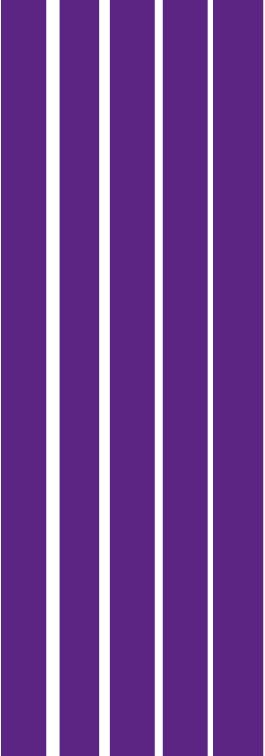
De hier genoemde ambities resulteren concreet in de volgende acties:

- We beschouwen de landbouw als een reguliere economische sector en maken de omslag van beleid met generiek effect naar beleid met specifiek effect op basis van een meerwaardebenadering. De sector kan zich ontplooiën mits ze voldoet aan de voorwaarden:

duurzaamheid, gezondheid, diervriendelijkheid (op basis van landelijke richtlijnen) en maatschappelijke acceptatie.

- We willen de overlast (fijnstof en stank) van de intensieve veehouderij tot een aanvaardbaar niveau laten afnemen. Nieuw onderzoek naar gezondheidsrisico's en -effecten kan aanleiding zijn tot aanpassing van het vigerende beleid.
- We ontwikkelen een mestmenu dat inzichtelijk maakt aan welke voorwaarden mestbewerking, -verwerking en -vergistings moeten voldoen. We sturen daarbij op doelen, niet op middelen.

- Ten aanzien van grootschalige mestverwerking en -vergisting (>50.000 ton) nemen we een regierol. We wijzen een aantal locaties aan waar grootschalige verwerking en vergisting kan plaatsvinden, met minimale overlast en risico's voor de leefomgeving.
- We zetten stevig in op innovatie van de agrofoodsector. Hierbij draait het om kwaliteit en toegevoegde waarde, niet om kwantiteit en efficiency. Voorbeelden zijn het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen, het stimuleren van cross-sectorale samenwerking tussen bijvoorbeeld chemie en landbouw in het kader van de circulaire economie, het toepassen van design-thinking en het onderzoeken van de mogelijkheden voor een landbouwinnovatiecampus.
- We starten een onderzoek naar de herbestemmingsmogelijkheden van leegkomend en leegstaand agrarisch vastgoed in het Brabantse buitengebied en bekijken de opties om experimenteerruimten aan te bieden.
- We stimuleren de transitie naar een zorgvuldig bodemgebruik en stellen daartoe de komende bestuursperiode een beleidskader op voor provinciaal bodem- en waterbeheer. We roepen Brabantse bedrijven op om, op basis van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), tot concrete plannen te komen. Tevens versterken we de verdrogingsaanpak door het maken van afspraken en/of het treffen van regelingen met bedrijven die grootschalig water onttrekken aan de bodem.

A decorative element on the left side of the slide consisting of several vertical stripes of varying widths in shades of purple and white.

Brabant vervoert

5. Brabant vervoert

Internationale fysieke, digitale en organisatorische verbindingen zijn een levensader voor de ontwikkeling van Brabant. Onze regio is met zijn innovatieve economie een nationaal en Europees knooppunt van allerlei vervoersstromen; stromen die, slim benut, kansen bieden voor de logistieke sector en maakindustrie. Tegelijkertijd leiden ze soms ook tot ongewenste effecten, zoals lange files, verstoppingen van binnensteden, uitstoot en vervuiling. De maatschappelijke opgave is om ons transportsysteem zo in te richten dat het efficiënt met grondstoffen omgaat, milieuvriendelijk en veilig is en daarnaast snelle en slimme verbindingen biedt voor burgers en bedrijven. Dat vraagt om een gerichte

aanpak van knelpunten, experimenten met nieuwe mobiliteitsconcepten, het slim benutten van de in de regio aanwezige kennis en kunde en het inspelen op gedragsverandering. Zo doen zich veranderingen voor in het mobiliteitsgedrag van Brabantse burgers en bedrijven. Jonge Brabanders oriënteren zich minder (en later) op de auto en meer op het OV. Nieuwe technologische ontwikkelingen, zoals zelfrijdende voertuigen, zorgen voor doorbraken op mobiliteitsvlak. Brabant bezit sterke kennisclusters op het gebied van slimme mobiliteit. Slimme verkeerssystemen die de Automotive Campus ontwikkelt, helpen bijvoorbeeld bij het realiseren van

een betere verkeersdoorstroming, brandstofbesparing en minder uitstoot. Dergelijke innovaties zijn een eerste stap, opschaling is de échte sprong.

Werk aan een transportsysteem dat efficiënt met grondstoffen omgaat, milieuvriendelijk en veilig is én snelle verbindingen biedt.

We gaan voor een optimale verbondenheid van Brabant, intern en internationaal. Om onze concurrentiekracht te behouden moet de kwaliteit van de Brabantse infrastructuur in alle modaliteiten (inclusief ICT) minimaal op hetzelfde niveau zijn als dat van concurrerende regio's. We willen de in de regio aanwezige massa

aan talent, bedrijvigheid en kennis beter benutten en optimaal gebruik laten maken van elkaars kwaliteiten. Noodzaak is om de interne samenhang in de Brabantse mozaïekmetropool te versterken, onder meer door het versneld oplossen van bereikbaarheidsknelpunten in Zuidoost-Brabant. Daarnaast hebben we onder meer aandacht voor het knooppunt Hooipolder, knooppunt Paalgraven, de N279 's-Hertogenbosch-Asten, N282 Tilburg-Breda en N629 Oosterhout-Dongen. We continueren het beleid op het gebied van (hoogwaardig) openbaar vervoer, met aandacht voor de bereikbaarheid van het landelijk gebied. Ook stimuleren we initiatieven van onderop voor slimme en kleinschalige vervoersoplossingen. Daarnaast bezien we ons gehele bereikbaarheidsbeleid meer integraal

in het bredere perspectief van duurzame smartmobility, met oog voor multimodaliteit, innovatie en verbinding met onze kennisinstellingen. Tot slot zijn internationale verbindingen tussen de economische kerngebieden van Europa cruciaal. Een goed functionerende 'Vlaams-Nederlandse Delta' en goede relaties met Duitsland zijn hierbij behulpzaam. In dit verband erkennen we ook het strategische belang van Eindhoven Airport voor de langetermijndoelstellingen van Noord-Brabant en Brainport. We hechten aan continuering van de dialoog aan de Alderstafel om tot een gedragen compromis te komen tussen omwonenden, gemeente en Eindhoven Airport. De focus ligt hierbij op het ontwikkelen van innovatieve oplossingen om overlast tegen te gaan.

De hier genoemde ambities resulteren concreet in de volgende acties:

- We verbeteren de bereikbaarheid in Zuidoost-Brabant, met een focus op de A58/A67 en N279. We realiseren, met behoud van de bestaande aansluiting bij Eerde en passend in de aanpak van de gehele N279, een nieuwe aansluiting op de A50 bij Veghel, een 2x1-baans randweg bij De Dubbelen/Foodpark en een half verdiepte ligging bij Doornhoek (Veghel).
- Daar waar het voor de doorstroming op de N279 tussen 's-Hertogenbosch-Asten noodzakelijk is, leggen we ongelijkvloerse kruisingen aan, toekomstbestendig gedimensioneerd op 2x2-baans. Bij de wijk Dierdonk (Helmond) realiseren we een goed ingepaste omleiding, uitgevoerd in 2x1-baans.

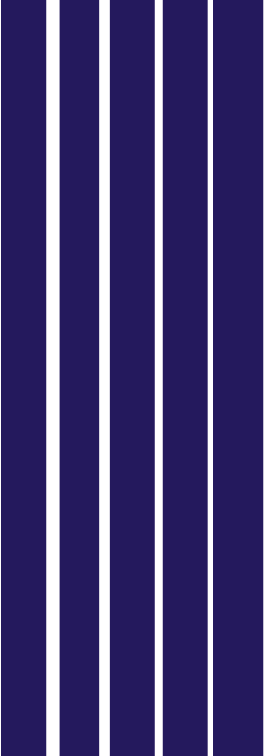

- Vanwege de urgente en bijzondere situatie pakken we de knelpunten in de regio Zuidoost-Brabant met voorrang aan. Het betreft onder meer het sluipverkeer in en om Nuenen en de geluidwering rond de A270. Hierbij kijken we integraal wat nodig is om de doorstroming, veiligheid en geluidsproblematiek aldaar te verbeteren.
- Aanvullend zetten we stevig in op flankerend mobiliteitsbeleid. Denk aan het stimuleren van Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV), fietsverkeer en modal shift in goederenvervoer. In een integraal gebiedsproces en in samenwerking met de in Zuidoost-Brabant aanwezige bedrijven, kennisinstellingen en

gemeenten worden tevens smart mobility toepassingen van de toekomst ontwikkeld, getest en zo veel mogelijk uitgerold.

- Het bestaande Spaar- en Infrafonds blijft intact. We verbreden de doelstelling naar integrale mobiliteit, om zo de gereserveerde middelen ook aan andere mobiliteitsprioriteiten en -modaliteiten (fiets-, spoor-, water- en buistransport) te kunnen besteden en verlengen de looptijd van het fonds.
- Volgend op 'fiets in de versnelling' starten we een onderzoek naar de mogelijkheden en kansen van snelle en strategisch hoogwaardige fietsverbindingen en snelfietsroutes voor e-bikes in Brabant. Hierbij onderzoeken we tevens de mogelijkheden om deze ontwikkeling als launching customer te faciliteren.

- We stellen een meerjarige kwaliteitsvisie op ten behoeve van het onderhoud van onze provinciale infrastructuur, waarin we ons ambitieniveau aangeven ten aanzien van prijs/kwaliteit van onderhoud en (berm)beheer.
- Samen met onze partners starten we een verkennend onderzoek naar de spoorlijn Breda-Utrecht en extra spoor op de verbinding Tilburg-Breda. Tevens dringen we bij het Rijk aan op het zo spoedig mogelijk aanpakken van knelpunten in het personen- en goederenvervoer over het Brabantse spoor.
- In het kader van het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen (LVO) ondersteunen we gemeenten bij het aanvragen van projecten.
- We actualiseren de provinciale visie op de Brabantse vaarwegen, met aandacht voor integrale verbindingen met andere modaliteiten (weg-, spoor- en buistransport).
- We zetten in op verbetering van de verkeersveiligheid van onze provinciale wegen.
- We streven naar een goede samenwerking van gemeenten in de Gebiedsgerichte Aanpak Verkeer en Vervoer (GGA), waarbij we de regie nemen om tot een meer evenwichtige besteding van middelen te komen.
- We ontwikkelen een samenhangende visie op de internationale verbindingen van Brabant (spoor, goederen, personen), inclusief benutting van de Brabantroute, de Noord-Zuidlijn en VeZA-boog voor railgoederenvervoer.

A decorative element on the left side of the slide consisting of several vertical stripes of varying widths in a light blue color.

Brabant vergroent

Niet aan staalkabel
trekken i.v.m. o
beknelling gevaar

6. Brabant vergroent

Brabant is niet alleen sociaal en economisch, maar ook ecologisch zeer rijk en gevarieerd. De grote verscheidenheid aan natuur en landschappen is uniek en onvervangbaar. De hoge druk op de biodiversiteit dwingt ons niet alleen om zuinig om te gaan met onze natuur, maar ook met grondstoffen en energie. Dat vereist een transitie naar een groenere, schonere en duurzame economie. Brabantse bedrijven dragen bij aan 'cleantech', met voorbeelden als zonne-energie, biobrandstof uit algen en warmte-koudeopslag, maar vormen ook nog een bron van vervuiling. Zoals de opstellers van het Brabants Energieakkoord aangeven: onze regio kan en moet schoner en duurzamer

worden door nóg meer in te zetten op duurzame energie. Deze transitie staat niet op zichzelf, maar is een maatschappelijke opgave van formaat. Het biedt kansen voor een gezond leefklimaat, waarbij het gaat om besparing én duurzame opwekking op basis van eco-innovatie. De uitdaging is om groene economie en duurzame energie slim te verbinden met het verduurzamen van de Brabantse woningvoorraad, met onze economische clusters, met kennis en innovatie én aan de dynamiek van Brabanders die, zelfstandig of in netwerkverband, aan een duurzamer Brabant werken.

Versnel de vergroening en verduurzaming van de Brabantse economie.

Met het Brabantse Energieakkoord als basis, zetten wij de komende periode in op het versnellen van de vergroening en verduurzaming van de Brabantse economie. Een stevige focus op groene economie en duurzame energie leidt voor alle Brabanders tot een lagere energierekening, meer banen, schone lucht en een beter milieu. Het gaat daarbij om méér dan energie en klimaat. Vergroening zien wij als een katalysator voor verandering en dynamiek in Brabant, op weg naar een betere gezondheid, een groenere regio en toekomstbestendige werkgelegenheid. We doen daarbij een beroep op de

Brabantse innovatiekracht. Zo zien we kansen voor het Brabantse bedrijfsleven en kennisinstellingen om met duurzame technologieën de Brabantse woningvoorraad te verduurzamen en daarmee de concurrentiepositie te verstevigen. Brabant kan deze kennis in een groeiende mondiale markt voor cleantech-producten geheel benutten. Om deze beweging te versnellen, creëren we ruimte voor pilots en treden we op als launching customer. We zetten ons onverminderd in om de biodiversiteit in Brabant te bevorderen door ecologische structuurversterking. Daarom gaan we krachtig verder met het realiseren van het Brabantse natuurnetwerk. We zien daarbij kansen om de natuuropgave en het streven naar een groene economie slim te verbinden. De uitvoering van een 'uitnodigend' natuurnetwerk vraagt om een

stevigere aanpak met landbouw en economie en om meer betrokkenheid van Brabantse burgers en bedrijven. Samen met de manifestpartners van “Brabant Buiten” willen we de economische ontwikkeling benutten voor meer welzijn en gezondheid in Brabant.

De hier genoemde ambities resulteren in de volgende acties:

- We gaan samen met de ondertekenaars van het Brabantse Energieakkoord aan de slag om de ambities voor een groener, schoner en energiezuiniger Brabant te versnellen. Daarbij creëren we financiële ruimte vanuit de provinciale immunisatieportefeuille voor marktconforme financieringen van duurzame projecten op het gebied van energie.

- Samen met gemeenten, woningcorporaties en eigenaren van woningen slaan we de handen ineen om te komen tot een energieneutrale woningvoorraad in 2050. Daarvoor moeten 800.000 woningen in Brabant worden aangepakt. Doel op de korte termijn is om vóór 2017 Brabantbreed 1000 energieneutrale woningen (‘nul-op-de-meter’) te realiseren.
- We sturen aan op een krachtenbundeling om Brabantse bouwbedrijven perspectief te bieden op voldoende vraag voor de realisatie van 1000 energieneutrale woningen. We dagen de Brabantse bouwwereld uit om met een aanbod te komen dat technisch vergaand en financieel aantrekkelijk is.

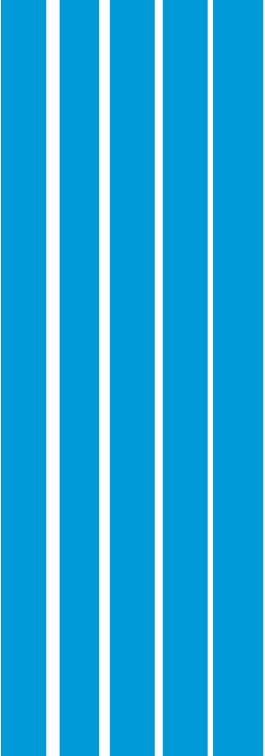

- We zien economische en maatschappelijke kansen voor onder andere zonne-energie en geothermie in Brabant. Daarnaast realiseren we de afspraken rond windenergie die met het Rijk en gemeenten zijn gemaakt en faciliteren we breed gedragen voorstellen voor toepassing van kleinschalige windenergie van onderop.
- We stimuleren dat omwonenden van windparken in Brabant in de toekomst meer kunnen meeprofiteren van groene energie, onder andere door de participatiemogelijkheden van burgers te vergroten.
- We ontwikkelen een plan voor de start van een Cleantech campus, met Het Groene Woud als living lab. Het Brabantse bedrijfsleven en onze

kennisinstellingen stimuleren we om hier cleantech en eco-innovaties te testen, te implementeren en te vermarkten.

- We handhaven onze ambities op het gebied van natuur. Om tot 'uitnodigend groen' te komen, versnellen we het tempo en veranderen we onze werkwijze bij de realisatie van het natuurnetwerk. We stellen niet de eigen wetmatigheden en procedures centraal, maar bewegen maximaal mee met de ideeën en plannen van anderen. Daarbij zetten we in op een (interne) cultuuromslag: we verbinden het beleidsveld ecologie steviger met economie, groene innovatie en vrijetijdseconomie.

- We zetten het huidige waterbeleid voort. We doen dat met alle partijen die een bijdrage kunnen leveren aan het realiseren van de doelen.
- We gaan emissies naar bodem, water en lucht structureel verminderen. De provincie zorgt hierbij voor heldere kaders. Dit vergt nieuwe stappen die we graag samen met bedrijven, onderwijs, overheden en burgers zetten. Wij zullen hiervoor ook de provinciale verordeningen en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) gebruiken.

The left side of the image features a series of vertical stripes of varying widths in white and blue. The stripes are arranged in a repeating pattern, with the blue stripes being wider than the white ones.

Brabant verbindt

7. Brabant verbindt

Brabant kenmerkt zich door een fijnmazig en aantrekkelijk mozaïek van stad en platteland. Dat mozaïek maakt de provincie aantrekkelijk voor mensen om er te wonen, te werken en te recreëren. Door demografische en economische ontwikkelingen verandert de dynamiek tussen stad en platteland en steden onderling. Jongeren trekken naar de steden, het platteland vergrijs en ontgroent. Het openbaar vervoer en voorzieningen komen daardoor onder druk te staan. Veranderend ruimtegebruik en nieuwe vormen van economie zorgen daarnaast voor vrijkomend vastgoed. De leegstand neemt toe. Herbestemming wordt meer en meer 'het nieuwe bouwen'. Hoe we onder de veranderende, demografische

omstandigheden de kwaliteit van leven, zowel in aantrekkende steden als in het krimpende platteland, kunnen versterken is een maatschappelijke opgave van formaat. Die opgave bestaat uit 'een mix van krimp en groei' en 'toenemende internationale verwevenheid'. Een sterk stedelijk netwerk is noodzakelijk voor een efficiënte en concurrerende economie bij een dalende beroepsbevolking. Bevolkingskrimp op het platteland is niet tegen te gaan, het gaat vooral om versterking van de kwaliteit en leefbaarheid.

Door stad en land met elkaar te verbinden, ontstaat een sterk ecosysteem van maatschappelijke innovatie.

We investeren de komende periode in de kracht van stad en land door in te zetten op een integraal beleid gericht op regionale samenhang tussen grote (centrum) stad, middelgrote stad en kleine (plattelands)gemeenten. De verbinding van stad en land vinden wij nodig voor een sterk ecosysteem van maatschappelijke innovatie. De bijzondere kracht van stad en land kan behouden blijven als er niet vanuit een zuiver kwantitatieve invalshoek gekeken wordt, maar vanuit een kwalitatieve. Door Brabant te zien als mozaïekmetropool is het

mogelijk om een groter netwerk van stedelijke kernen met elkaar te verbinden. Dat is een antwoord om toch de benodigde massa en dichtheid te creëren voor een internationaal competitief vestigingsklimaat. Daarvoor is één samenhangend geheel van steden en agglomeraties nodig dat elkaar vertrouwt en versterkt. Geen concurrentie, enkel 'lenen bij de burens'. We stimuleren gemeentelijke overheden in hun beleid uit te gaan van complementariteit. Als het gaat om leefbaarheid zetten we in op kennisdeling en reiken we oplossingen aan, zonder de verantwoordelijkheden van gemeenten over te nemen. Met ons ruimtelijk beleid creëren we de benodigde (experimenteer-)ruimten om initiatieven ter versterking van de leefbaarheid te ondersteunen.

Concreet leiden onze ambities tot de volgende acties:

- We bereiden een provinciale omgevingsvisie voor en leggen deze, vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet, ter vaststelling aan Provinciale Staten voor. De visie geeft een integraal beleidskader voor zo veel mogelijk bij wet genoemde aspecten uit de fysieke leefomgeving. Het vormgeven van de visie gebeurt via een interactief proces, met participatie van zowel belangengroepen als niet-georganiseerde burgers.
- We stimuleren flexibele regelgeving en maatwerkinitiatieven van onderop die de kwaliteit en leefbaarheid van de leefomgeving versterken. Passend bij onze doelen streven we naar een Brabantse maatwerkaanpak en implementatie van de Omgevingswet. Vooruitlopend op de Omgevingswet

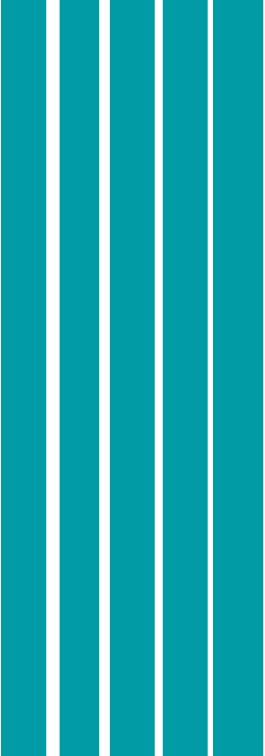
passen we, indien nodig, de (vigerende) Verordening Ruimte aan voor een flexibel kader voor initiatieven van onderop.

- In het kader van het Deltaprogramma van het Rijk houden we rekening met maatregelen voor de bescherming tegen hoogwater: de zogenaamde 'meerlaagsveiligheid', gericht op preventie, ruimtelijke inrichting en evacuatie.
- Wij benutten onze regionaal ruimtelijke overleggen en het samenwerkingsverband BrabantStad om de verbinding tussen stad en platteland te agenderen en de complementariteit tussen gemeenten onderling en tussen stedelijke regio's te versterken. Dit doen we bijvoorbeeld door samen te werken aan BrabantStad-projecten en het organiseren van thematische

samenwerking rond leegstand en vrijkomend vastgoed, slimme industrie, voedsel, circulaire economie en de water- en klimaatopgave.

- We gaan voor sterke, gezonde en vitale binnensteden en een goed voorzieningenniveau in de regio. Daarom zijn we terughoudend met grootschalige retailontwikkelingen in het buitengebied. We hanteren 'de ladder voor duurzame verstedelijking' om zorgvuldig ruimtegebruik en herbestemming van bedrijventerreinen te stimuleren.
- Samen met Brabantse gemeenten ontwikkelen we een visie op het begeleiden van krimp. Daartoe introduceren we onder meer een frisdenkteam van (jonge) Brabanders dat slimme oplossingen en inspirerende voorbeelden voor versterking van

leefbaarheid en kwaliteit verzamelt en kennis deelt. Deze onafhankelijke denk- en actiegroep kijkt letterlijk en figuurlijk over (provinciale) grenzen en bestaande beleidsvelden en sectoren heen.

The image features a solid teal background. On the left side, there are several vertical white stripes of varying widths, creating a decorative border.

Brabant bruist

8. Brabant bruist

Brabant bezit een ruime voorraad sociaal en cultureel kapitaal. Dat kapitaal is niet alleen van waarde voor de sociale samenhang en culturele vitaliteit, maar heeft allerlei positieve maatschappelijke en economische effecten. Denk bijvoorbeeld aan sport- en cultuurvoorzieningen die bijdragen aan het internationale profiel van onze regio, beter onderwijs, goede gezondheid en een actieve deelname van Brabanders aan de samenleving. Deze voorzieningen bepalen in belangrijke mate de identiteit en eigenheid van Brabant, ook in internationaal perspectief. Ze functioneren alleen goed bij voldoende publieke belangstelling. Dat is vandaag de dag geen vanzelfsprekendheid. Het

publiek is op zoek naar ervaringen, laat zich niet meer zo gemakkelijk binden en zoekt nieuwe wegwijzers. De maatschappelijke opgave is dan ook om een aantrekkelijk cultureel klimaat te bevorderen. Een klimaat dat jong en oud, van binnen en buiten Brabant, boeit en bindt. We moeten Brabant profileren met een bijzondere infrastructuur en met een sport- en cultuuraanbod waarin we landelijk en internationaal uitblinken. Toeristen komen niet voor niets naar de Dutch Design Week, naar Incubate. We bezitten een levendige cultuur die zijn weerslag heeft op de regio. Onze provincie bruist, omdat

cultuur hier wordt gezien als een sociale en economische activiteit. Dat sluit mooi aan bij de actieve maatschappij van eigenwijze doeners en makers.

Bevorder een aantrekkelijk cultureel klimaat dat zowel jong als oud, van binnen en buiten Brabant, boeit en bindt.

De komende periode zetten we in op een Brabant dat bruist in cultureel opzicht. We willen op een vernieuwende manier blijven investeren in kunst en cultuur, in sport en in cultureel erfgoed. Dit doen we vanuit het besef dat verbeeldingskracht een belangrijke grondstof is voor de ontwikkeling van Brabant. De denkwijze achter Brabant C, het denken in vernieuwing van ketens en

netwerken, vormt hierbij het uitgangspunt. We streven naar een toekomst waarin meer kunst en cultuur van nationaal en internationaal niveau te zien en te beleven is in Brabant. Daarbij zoeken we telkens naar slimme verbindingen tussen cultuur, economie, technologie en onze onderwijs- en kennisinstellingen. Op basis daarvan maken we scherpe keuzen. We zetten actief in op jongeren en jonge talenten om hen meer te boeien en aan Brabant te binden. Het is belangrijk om het imago van Brabant als aantrekkelijke cultuurregio voor jonge doelgroepen te versterken. We ondersteunen daartoe initiatieven van jongeren zelf, die onze internationale reputatie op het gebied van bijvoorbeeld gaming en dance kunnen verstevigen. Zo willen we dancefestivals in de regio meer ruimte bieden met tijdelijke vergunningen

of door extra faciliteiten beschikbaar te stellen. Ook gaan we nieuwe en onbekende publieksgroepen aanspreken om onze culturele infrastructuur krachtiger te maken.

Onze ambities leiden tot de volgende concrete acties:

- Ten aanzien van erfgoedcomplexen ontwikkelen we een nieuw beleidskader. Dit om scherpere keuzen te kunnen maken over welke gezichtsbepalende complexen van cultuurhistorische waarde we willen behouden door eigentijdse herbestemming. Op basis van een onderbouwde selectie, komen we tot meer gerichte publiekprivate investeringen. We investeren alleen als er een gedragen toekomstperspectief is. Met andere woorden: er moet markt voor zijn.
- Na beëindiging van het huidige sportplan (2016) ontwikkelen we een kleinschaliger plan, met meer scherpste en focus. We zoeken naar sportevenementen en -activiteiten met toegevoegde waarde voor het internationale en innovatieve profiel van Brabant. Daarbij hebben we oog voor de bovengemeentelijke, regionale aspecten van gehandicaptensport en zoeken we actief de verbinding met andere beleidsvelden.
- We starten een pilot om het museumbezoek in Brabant te stimuleren. In de pilot bepalen we een aantal momenten waarop Brabanders gratis enkele (nader te bepalen) musea kunnen bezoeken. Op basis van de pilot wordt nagegaan wat in brede zin de positieve effecten zijn voor de Brabantse culturele infrastructuur.

- We blijven investeren in het verbeteren van de taalvaardigheid en mediawijsheid in Brabant, dit doen we door voortzetting van het bestaande provinciale taalvaardigheidsprogramma waarin onder andere aandacht is voor de bibliotheekfunctie op scholen.
- We vertrouwen erop dat de philharmonie zuidnederland de komende periode haar meerwaarde bewijst als vitaal onderdeel van het Brabantse culturele ecosysteem. Op basis daarvan bekijken we de mogelijkheden om het orkest te ondersteunen.
- Deze bestuursperiode gaan we na hoe het werken met de provinciale steuninstellingen in de toekomst vorm moet krijgen, op welke manier we via deze instellingen maximale waarde kunnen toevoegen aan het culturele

en maatschappelijk netwerk van Brabant, welke taak hierin voor de provincie is weggelegd en waar de samenwerking anders of mogelijk effectiever kan.

- Als vooruitstrevende regio werken we aan een overtuigende en aansprekende culturele infrastructuur en programmering ter versterking van ons leef- en vestigingsklimaat. In nauwe samenspraak met de Brabantse cultuursector en Brabantse steden maken we ons daarom sterk voor een stevige (lobby)agenda richting het Rijk om meer financiële middelen uit de landelijke basisinfrastructuur en cultuurfondsen los te krijgen.

Brabant bestuurt

18 maart
Verkiezingen
Provinciale Staten

9. Brabant bestuurt

De komende bestuursperiode willen we werk maken van de hier genoemde maatschappelijke opgaven. Dat doen we door richting en meer ruimte te geven aan de eigen kracht en initiatieven vanuit de Brabantse samenleving. We zien de rol van de provincie groeien naar die van facilitator, initiator en ondersteuner van dergelijke initiatieven. Dat vraagt om een vernieuwde bestuurlijke benadering; een veerkrachtig bestuur, ondersteund door een ambtelijke organisatie op maat. Een organisatie die in staat is te netwerken, in co-creatie met tal van publieke en private actoren. Flexibiliteit mag ook niet ontbreken. De organisatie weet snel te schakelen tussen uiteenlopende schalen en

soorten samenwerkingsverbanden waarin de provincie opereert, vaak in wisselend verband met steeds andere maatschappelijke partners en agenda's. Meer dan ooit verlangen onze burgers en bedrijven dat wij, naast het adequaat uitvoeren van onze traditionele taken, hen meer ruimte bieden en bezielend organiseren, verbinden en ondernemen. Die ruimte is nodig voor gemeenten, burgers en bedrijven om maatwerk te realiseren, om te experimenteren en om eigen keuzen te maken. Een dergelijke aanpak vraagt om een cultuuromslag van de organisatie. De versterking en vernieuwing van onze bestuurskracht gaat echter niet alleen de provincie, maar alle Brabantse gemeenten aan.

Stadsarchief

Stadsarchief

WANDELROUTE
5 KM

WANDELROUTE "KARPERVUUR" 4.2 KM
ROUTE BEGINT NA 1.6 KM

AH 021 14
AH 021 20
KB

Maak werk van de maatschappelijke opgaven: geef richting en ruimte aan de eigen kracht en initiatieven vanuit de Brabantse samenleving.

Onze ambitie is om van Brabant dé innovatieregio van Europa te maken en koploper te zijn in economische ontwikkeling en bestuurlijke vernieuwing. Wij zetten daarom in op een actief, dynamisch middenbestuur dat maximaal gebruikmaakt van de kracht van de samenleving. Dat doen we in samenspel met onze gemeenten. Het proces naar een Krachtig Bestuur in Brabant is, aansluitend bij de lokale verantwoordelijkheid, bewust van onderop georganiseerd, maar allerminst

vrijblijvend. De inhoud is leidend, de structuur volgt. Uitgangspunt blijft om de overheid zo dicht mogelijk bij de Brabantse burger te organiseren. We nemen als provincie geen taken van gemeenten over. Het (financieel) toezicht op gemeenten organiseren we dun waar het kan en stevig waar het moet. We heroverwegen de wirwar aan bestaande bestuurlijke arrangementen. Als gevolg van technologie en digitalisering gaan maatschappelijke ontwikkelingen steeds sneller. Om daar goed voeling mee te houden, continueren we de traditie van geïnspireerd vooruitdenken met periodieke trenddagen. In samenspraak met Provinciale Staten gaan we experimenteren met nieuwe vormen van bestuur en burgerbetrokkenheid. Het zorgdragen voor een veilige

Koffie
to go

**- BOSSCHE
- BOLLEN •**

EEN BIJZONDERE FERTIGMAKING

BOSSCHE
BOLLEN

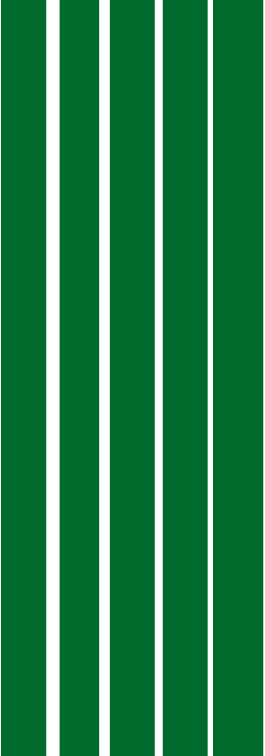
regio is een belangrijke verantwoordelijkheid. Daarom houden we een scherpe blik op de ondermijnende activiteiten die het openbaar bestuur raken.

De hier genoemde ambities resulteren concreet in de volgende acties:

- In nauwe samenspraak met de directie van de provincie werken we aan een toekomstbestendige en vitale maatwerkorganisatie. We creëren ruimte voor jonge mensen om voor Brabant te kunnen werken. Een efficiencytaakstelling op het organisatiekostenbudget moet leiden tot een structurele besparing.

- Bij de start van de bestuursperiode nemen we het initiatief om de Agenda van Brabant te actualiseren. We dagen iedereen, maar vooral ook onze Brabantse jongeren, actief uit om met een voorstel te komen hoe het proces van actualisatie vernieuwend te organiseren. We borgen de betrokkenheid en representativiteit van de gehele Brabantse bevolking.
- We gaan met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) om tafel om mogelijkheden voor differentiatie tussen gemeenten naar takenpakket te onderzoeken. In overleg met BZK willen we experimenteren met nieuwe vormen van slagvaardig besturen.

- We onderschrijven 'De Zeven' van de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG) en gaan daarover in gesprek. Aanvullend op 'De Zeven' willen we, in nauwe samenspraak met de VBG, de kwaliteit van de Brabantse gemeenten integraal en voor alle Brabanders transparant in beeld brengen.
- We maken werk van grensontkennende samenwerking met regio's binnen en buiten Nederland. Regio's die samen met ons voor sociale, economische en ecologische meerwaarde kunnen zorgen. Daartoe verbreden we onze internationaliseringsagenda van economie naar alle andere provinciale beleidsvelden en/of -sectoren.
- Na een positieve evaluatie continueren we onze bijdrage aan de Taskforce Zeeland-Brabant en brengen we de problematiek van ondermijnende criminaliteit blijvend onder de aandacht van het Rijk.
- Het functioneren van de omgevingsdiensten is een voortdurend punt van zorg. Vooruitlopend op een mogelijke evaluatie van het Rijk, dringen wij er bij de minister op aan om Brabant te zien als pilot voor vernieuwing.
- We stimuleren nieuwe vormen van bestuur en burgerbetrokkenheid bij de ontwikkeling van provinciaal beleid. We creëren ruimte voor waardevolle, innovatieve initiatieven uit de samenleving. Zowel in (minder) regelgeving als bij het opstellen van (financiële) kaders.

The image features a dark green background with a series of vertical white stripes of varying widths on the left side. The stripes are positioned at approximately 10%, 15%, 20%, 25%, 30%, and 35% of the image width.

Brabant vernieuwt samen

10. Brabant vernieuwt samen

Met dit bestuursakkoord zetten we in op een vernieuwende manier van werken, met veel ruimte voor het gemeenschappelijk ontwikkelen van voornemens en voorstellen. Dat vraagt om een open bestuursstijl. Wij dagen dan ook uit tot debat in Provinciale Staten. Ons collegeakkoord biedt die ruimte. Aan de voorkant van projecten en processen gaan we graag met Provinciale Staten in gesprek om kaders te stellen en te beïnvloeden. Tegelijkertijd zien we dat in de netwerksamenleving en bij meer co-creatieve processen die wij voorstaan, de rollen van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten veranderen. De komende periode zoeken we daarom samen met Provinciale Staten graag

naar nieuwe werkvormen, met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid. In goede samenhang en samenspraak willen we de kwaliteit en veerkracht van het bestuurlijke 'team' Brabant versterken. Verandering van onze eigen werkwijzen is een noodzakelijke voorwaarde om te kunnen innoveren met anderen. Nieuwe verbindingen zijn cruciaal bij innovaties. Innoveren betekent dus ook het aanboren en aantrekken van nieuwe netwerken, van al die (nieuwe) Brabanders die willen bijdragen aan de toekomst van onze regio. Wij dagen alle Brabanders uit om de komende periode met ons mee te doen. Samen zorgen we voor beweging in Brabant!

Portefeuilleverdeling

11. Portefeuilleverdeling

Commissaris van de Koning

Wim van de Donk

- Bestuurlijke coördinatie
- Bestuurlijke integriteit/BIBOB
- Europees Comité van de Regio's
- Public Affairs
- Rijkstaken

Economie en Internationalisering

Bert Pauli, VVD

- Economie (inclusief agrofood-economie) en Innovatie
- Internationalisering, Branding en Relatie-evenementen
- Onderwijs en Arbeidsmarkt,
- Havenschap Moerdijk, Aviolanda en Coördinatie
aandeelhouderschappen
- IPO-bestuur
- Eerste loco CdK

Natuur, Milieu en Handhaving

Johan van den Hout, SP

- Natuur
- Water
- Milieu
- Vergunningverlening
- Toezicht en Handhaving
- Tweede loco CdK

Agrarische ontwikkeling, Energie en Bestuur

Anne-Marie Spierings, D66

- Land- en Tuinbouw en Veehouderij
- Duurzame Energie en Energietransitie
- Deelneming Enexis
- Besturen nieuwe stijl, (veer)krachtig bestuur, toezicht op de gemeenten en financieel toezicht op de waterschappen
- Derde loco CdK

Ruimte en Financiën

Erik van Merrienboer, PvdA

- Ruimte, Wonen en Omgevingsvisie
- Ontwikkelbedrijf
- Werklocaties en detailhandel
- Financiën
- Vierde loco CdK

Mobiliteit en Samenwerking

Christophe van der Maat, VVD

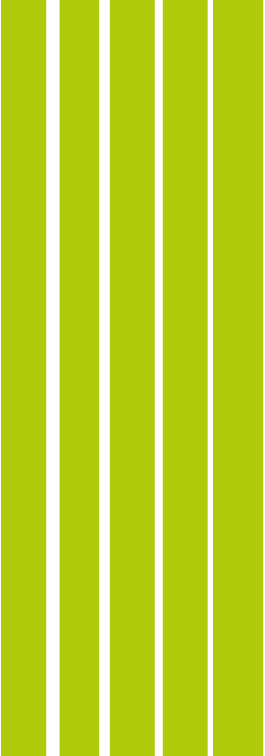
- Mobiliteit
- Regionale samenwerking, Brabantstad, actualisering Agenda van Brabant
- Organisatieontwikkeling
- Kennis & Onderzoek
- Vijfde loco CdK

Leefbaarheid en Cultuur

Henri Swinkels, SP

- Leefbaarheid en Samenleving
- Cultuur en Sport
- Monumenten en Erfgoed(complexen)
- Coördinatie Gezondheid
- Zesde loco CdK

The left side of the slide features a decorative graphic consisting of several vertical stripes of varying widths in shades of blue and white.

Financieel kader

2015-2019 en verder

12. Financieel kader 2015-2019*

Ruimte	2015-2019	Structureel
Financiële ruimte	115	15
Fixatie opcenten MRB	- 12	- 5
Herprioriteerbare taakstelling	28,5	15
Efficiencytaakstelling organisatie	18	8,5
Begrotingseffect verlenging spaar- en infrafonds	60	-
Saldo	209,5	33,5

Intensiveringen	2015-2019	Structureel
Veiligheid	2	-
Agrofood	16	-
Energie	2	-
Ecologie	29	6
Economie	69	15,5
Arbeidsmarkt	22,5	5
Internationalisering & branding	5	1
Cultuur en samenleving	20	5
Vitale organisatie	16,5	-
Saldo	182	32,5

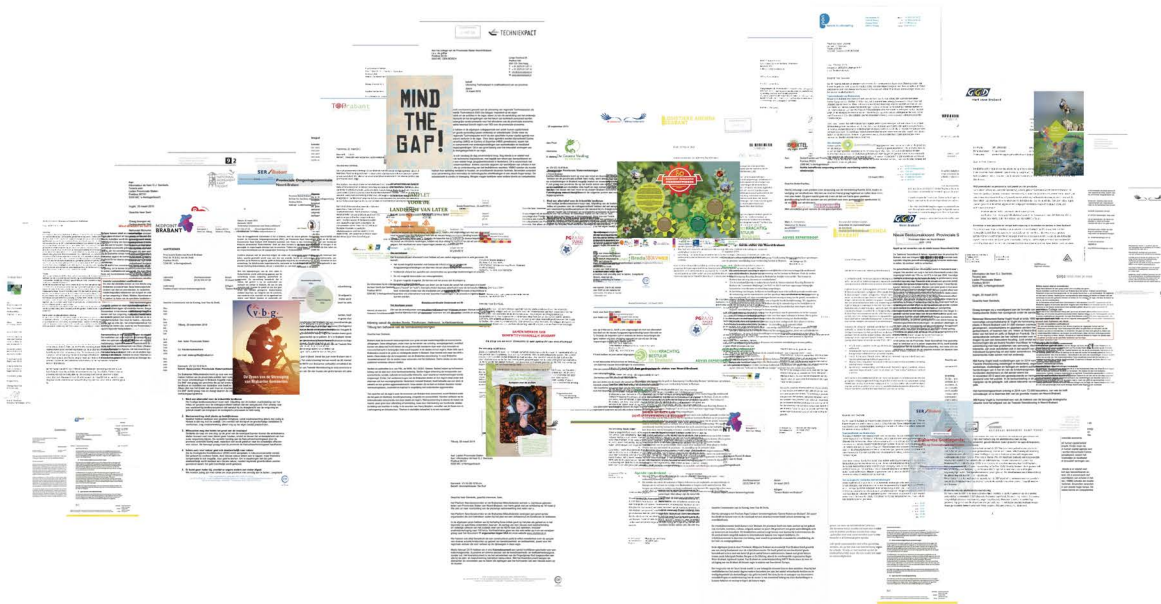
Ruimte voor nieuw beleid	27,5	1
---------------------------------	-------------	----------

* Betreft afgeronde bedragen op een heel of half miljoen Euro

Investeringsstrategie

Ruimte	
3 ^e tranche	238
Ambitiebijstelling erfgoed	20
Ambitiebijstelling Brabant C	15
Revolverende inzet economische structuurversterking	20
Saldo	293

Investeringsen	
Transitie agrofood	15
Energietransitie	20
Energieneutrale woningen	8
Ecologische structuurversterking	50
Deltaprogramma	30
Economische structuurversterking	150
Cultuur en leefbaarheid	20
Saldo	293

Voor dit bestuursakkoord hebben tientallen organisaties en overheden een manifest te inspiratie aangeboden. Alle manifesten zijn te vinden op www.brabant.nl/manifesten.

Mei 2015

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl